

# A je to tady! Británie je „svobodná a nezávislá“ a EU poprvé přišla o svého prvního člena!

- CZ24 News | 1. února 2020

VELKÁ BRITÁNIE: Velká Británie už není členem Evropské unie. Po téměř čtyřech letech od rozhodujícího referenda se polovina Britů dočkala a přišel brexit. Nastal v noci na sobotu, přechodné období však bude trvat ještě nejméně celý letošní rok. A během něj by si výraznějších změn neměli všimnout ani občané Spojeného království, ani členských zemí EU.

[https://cz24.news/wp-content/uploads/2020/02/VF200201\\_091452\\_flv\\_middle\\_pest.mp4](https://cz24.news/wp-content/uploads/2020/02/VF200201_091452_flv_middle_pest.mp4)

Britové byli v Evropské unii téměř půl století. Do tehdejších Evropských společenství (ES) vstoupili na třetí pokus v lednu 1973, aby zažehnali ekonomické problémy, do nichž se království propadlo mimo jiné kvůli rozpadu impéria. O dva roky později si v referendu potvrdili, že v ES chtějí zůstat.

A byli to opět oni, kdo se 23. června 2016 rozhodl, že v současné EU už nadále nechtějí být. Tedy 51,9 procenta z nich.

Začalo brexitové martyrium, které nakonec trvalo tři a půl roku. Británie je první zemí, která z EU odešla, a nikdo tak přesně nevěděl, do čeho jde.

Jak se brzy ukázalo, celý proces není tak jednoduchý, jak brexitáři tvrdili. A ani tak výhodný. Brexit dosud stál Brity téměř tolik jako jejich dosavadní členství v Unii.

Kvůli situaci v britském parlamentu se od června 2016 uskutečnily dvoje volby a samotný odchod z EU byl třikrát odložen. Připomeňme, že původně měl brexit nastat už 29. března 2019. Počítáme-li i Davida Camerona, který rezignoval krátce po zlomovém referendu, během vyjednávání se v zemi vystřídali tři premiéři.

Po Therese Mayové, které britští poslanci vytrvale odmítali schválit brexitovou dohodu vyjednanou v Bruselu, přišel Boris Johnson s heslem „Get Brexit Done“ (Dotáhneme brexit do konce). A konečně uspěl. Všechny formality k opuštění EU se však dokončily jen pár dní před dnem D.

Rozvodovou dohodu podepsali v pátek 24. ledna za Evropskou unii předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová a předseda Evropské rady Charles Michel. Dokument následně dostal Londýn, kde ho svým podpisem stvrdil i Johnson. Zákon nutný k ratifikaci pak podepsala královna Alžběta II. A 29. ledna dohodu ratifikoval i Evropský parlament, což byla definitivní tečka.

Británie mohla jít. Ještě předtím ovšem přivítala svého historicky prvního velvyslance Evropské unie. Stal se jím Portugalec Joao Vale de Almeida. Do čela diplomatické delegace EU v Londýně se postavil 1. února, tedy v okamžik zisku britské „nezávislosti“.

„Myslím, že se Britům ulevilo, ale už po prosincových parlamentních volbách, kdy konzervativci získali pohodlnou většinu k prohlašování kroků, které chtěli k dotažení brexitu udělat. Mluvil o tom i Boris Johnson, že může začít proces k hojení společnosti,“ říká pro iDNES.cz analytik Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) Kryštof Kruliš.

Britská veřejnost je podle něj pořád rozdělená, ovšem i ti poslední, kteří ještě doufali ve zvrácení

výsledků referenda, se už s brexitem smířili. „A ti, kteří stále podporují členství Británie v Unii, se teď spíš upínají k přesvědčování ostatních, aby země do EU někdy v budoucnu znovu vstoupila,“ líčí.

„Hlavní změna nastává v politické rovině. Britští zástupci nebudou spolurozhodovat v institucích Evropské unie, europoslanci zvolení za Británii opustí Evropský parlament, Británie také nebude hlasovat v Radě ani v Evropské radě. Unie už formálně nebude mít osmadvacet členů, ale dvacet sedm. To je asi ta hlavní změna,“ popisuje expert.

Obyvatelé EU ani Británie zatím podle něj nic nepoznají. „V platnosti bude přechodné období, které znamená, že Británie bude mít stejný režim v přístupu na vnitřní trh Evropské unie, včetně volného pohybu zboží, služeb, kapitálu a osob, jako měla doposud,“ vysvětluje.

„Ani občané, podniky, exportéři nebo někdo, kdo třeba využívá služby z Británie, nakupuje na britských e-shopech či je zvyklý nakupovat britské zboží v řetězcích tady v Čechách, zatím nepozná žádný rozdíl. A z pohledu Britů to bude to samé. Pokud jsou zvyklí nakupovat něco na kontinentu, nebude je čekat žádná překážka,“ dodává Kruliš.

Vzhledem k přechodnému období, které by podle plánů britského premiéra mělo skončit na konci letošního roku, se s 1. únorem nemění ani podmínky pro cesty do Spojeného království. Cestovat se dá s platným pasem nebo průkazem totožnosti občana země EU, stejně jako dosud.

Po skončení tohoto období však mohou britské úřady vyžadovat vízum třeba po lidech, kteří budou chtít v Británii navštívit svého příbuzného, který tam žije.

„Pro turisty se nic nemění a s největší pravděpodobností se nic nezmění ani do budoucna. Británie je zemí, která má ke kontinentu hodně blízko a má k němu své vazby. Není důvod zavádět nějaký vízový režim se státy EU. Poptávka po tom není ani na britské, ani na unijní straně,“ říká Kruliš.

Všichni Britové, kteří žijí v zemích EU a nemají dvojí občanství, s brexitem ztratili unijní občanství, a nebudou tak moci volit v místních volbách nebo kandidovat do úřadů. Kromě toho si však uchovají stejná práva k pobytu a sociální jistoty. A stejně tak občané EU, kteří nyní žijí v Británii.

Po přechodném období bude lidem dovoleno v Británii zůstat, pokud po pěti letech požádají o trvalý pobyt. Podle zprávy britského ministerstva vnitra už skoro 2,5 milionu přistěhovalců z EU do konce loňského roku získalo povolení zůstat po brexitu v Británii. Ministerstvo v souvislosti s tím přijalo přes 2,7 milionu žádostí o „status usedlíka“, od Čechů jich přišlo 33 tisíc.

„Pořád je možnost odjet do Velké Británie a začít tam pracovat bez zvláštních procedur nebo nutnosti žádat o pracovní povolení. Dá se to přirovnat k pozici Norska, které je také členem Evropského hospodářského prostoru, ale není členem EU, takže nemá vliv na rozhodování jejích institucí,“ říká Kruliš.

Británie fakticky zůstává v celní unii s EU a na jejím jednotném trhu. Nadále se také musí řídit všemi unijními pravidly. Poté bude záviset na tom, co přesně si Británie během přechodného období vyjedná.

„Předpokládá se, že britská vláda zavede bodový systém pro imigraci, který bude inspirován tím, co mají v Austrálii. V zásadě se budou vybírat profese, které bude poptávat, a lidi, u kterých bude chtít, aby se v Británii usídlili,“ popisuje analytik s tím, že Britové jen chtějí získat zpět kontrolu nad tím, kdo se do jejich země může přistěhovat a kdo ne. Jedním z důvodů, proč těsná většina Britů hlasovala pro odchod z EU, byla migrace z východní Evropy.

„Pokud nebudete mít některou z těchto profesí, nebude asi problém získat alespoň turistické vízum

nebo udělat nějakou obchodní návštěvu, ale už tam nebude automatické právo usadit se v Británii a požívat stejná práva, jako když se občané EU přestěhují do jiné členské země. Lidé budou závislí na imigrační legislativě Spojeného království," nastiňuje situaci, která by mohla nastat už příští rok.

„Ani pro obyvatele Severního Irska se 1. února nic nemění. Pořád platí volný pohyb osob, a zatím tak ani není potřeba řešit otázku režimu na hranici mezi Severním Irskem a Irskou republikou. Severní Irsko je vlastně jediným územím Spojeného království, kde je už dopředu známo, jaký režim tam bude poté, co přechodné období skončí. Je totiž součástí brexitové dohody," upozorňuje Kruliš.

Odkazuje tak na problém, který komplikoval britský odchod už od chvíle, kdy se pro něj lidé rozhodli. „Aby nemuselo docházet k hraničním kontrolám na hranici uvnitř irského ostrova, budou celní povinnosti a případné kontroly přeneseny do oblasti mezi Severním Irskem a zbytkem Spojeného království. Severní Irsko bude s Británií v jednotném celním prostoru.“

„Ovšem pokud bude zboží putující z Británie do Severního Irska pokračovat dále do Irské republiky nebo ostatních částí Evropské unie, bude muset projít kontrolou právě proto, aby nedocházelo k obcházení unijních celních pravidel. A pokud zboží zůstane v Severním Irsku, budou si moci podnikatelé požádat o vrácení přiměřeného cla, aby se dostali na stejný režim jako ve Spojeném království. Je to nový konstrukt, který se bude muset ověřit v praxi. Boris Johnson i různí ministři se k tomu zatím pokaždé vyjadřují trochu jinak," říká analytik.

Dodává, že i výsledná podoba režimu v Severním Irsku bude záviset na tom, jaký se domluví pro zbytek království. „Pokud totiž bude mít s Evropskou unií dohodnutou širokou a hlubokou zónu volného obchodu, tím pádem bude i menší nutnost kontrolovat přechod zboží mezi Spojeným královstvím a Severním Irskem. Ale o tom všem se teprve bude jednat," uzavírá Kruliš.

[https://cz24.news/wp-content/uploads/2020/02/VF200131\\_081719\\_flv\\_middle\\_jaha.mp4](https://cz24.news/wp-content/uploads/2020/02/VF200131_081719_flv_middle_jaha.mp4)